

відвідувач повинен бути не лише глядачем, але й учасником усіх музейних подій. Це буде сприяти розвитку та згуртуванню громади за допомогою культури. А музей є потужним комунікаційним вузлом, що забезпечує взаємодію між культурною спадщиною та суспільством, стає майданчиком активного спілкування.

Список використаних джерел:

1. Архів відділу пересувних і стаціонарних виставок МОКМ;
2. Збірка наукових матеріалів VII Миколаївської обласної краєзнавчої конференції. - Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2008, 370 с.
3. Збірка наукових матеріалів VIII Миколаївської обласної краєзнавчої конференції. - Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2010, 446 с.
4. Збірка наукових матеріалів XI Миколаївської обласної краєзнавчої конференції. Миколаїв: Іліон, 2019, 164 с.
5. Миколаївський обласний краєзнавчий музей «Старофлотські казарми», 2013. - Миколаїв: Ірини Гудим, Миколаїв, 2013, 144 с.
6. Неформальна освіта в музеї: практичні поради з досвіту застосування. - Херсон: Гілея, 80 с.
7. Смирнова Н. «Зерновушка» берегаєт музей. //Южная правда, 2013. - 10 вересня.

Записочна Л.О.,

лектор II категорії,

Комунальний заклад культури «Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна»

м. Миколаїв

«РОДЕН З МИКОЛАЄВА ЮРІЙ МАКУШИН»

(до 85-річчя від дня народження народного художника України Ю.А. Макушина, 75-річчя перемоги у Другій світовій війні, 45-річчя від створення монументу «Сталевий солдат»)

У Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна зберігаються багато робіт миколаївського художника та скульптора Юрія Андрійовича Макушина. З його творчістю добре знайомі і гості, і жителі Миколаєва, навіть, якщо вони вперше чують це прізвище. Багато його творів стали візитною карткою нашого міста. Він, його дружина та син – автори більшості пам'ятників та меморіальних дошок в Миколаєві та області. Скульптури Юрія Макушина є і в інших містах України.

Ще в юнацтві на заняттях художнього гуртка Юрій познайомився з Інною Шеховою, яка потім стала його дружиною. І далі вони ідуть разом і по життю, і у творчості. В музеї зберігається декілька портретів Інни Вікторівни, виконаних в різні роки в різних техніках та матеріалах (малюнки олівцем, живопис олійними фарбами, лиття з бронзи). У 1971 році народився син Віктор, який продовжує справу своїх батьків.

Шлях Юрія Андрійовича Макушина до мистецтва був досить складним. Він народився 24 січня 1935 року в селі Вороново Томської області (Російська Федерація). Його дитинство припало на важкі роки Другої світової війни. Хлопчик жив у невеликому селі Алтайського краю. Батько був на фронті, мати померла, і старша сестра Зіна росила та виховувала брата. Після війни батько Андрій Макушин довго лікувався в миколаївському шпиталі після важкого поранення, і діти переїжджають до нього у Миколаїв.

Після закінчення сьомого класу Широколанівської школи Юрій навчався у Миколаївському фабрично-заводському училищі №1, працював столярем-верстатником. В 1954 році їде на цілину. Потім служба в армії, де Макушин малював портрети військових. Після звільнення в запас він повертається до Миколаєва, працює в заводі ім. 61-го Комунара художником-оформлювачем та

відвідує художню студію в Будинку творчості. В Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна зберігаються портрети різних людей, зроблені графітним олівцем або вугіллям у 1957 – 1959 роках. І хоча це роботи початківця, вони виконані з високим професіоналізмом.

На початку 1960-х років Юрій Макушин вступає до Ленінградського художнього училища ім. В. О. Серова, а далі навчається в Ленінградському художньому інституті живопису, скульптури і архітектури ім. І. Ю. Рєпіна за спеціальністю «Художник-скульптор». У ці роки Юрій Макушин активно мандрував по країні, під час подорожей робив замальовки. Він подарував музею багато малюнків краєвидів різних цікавих куточків країни.

З 1971 року Юрій Макушин працював скульптором у Миколаївських художньо-виробничих майстернях. Він активно бере участь у виставках. А в 1975 році створює декілька пам'ятників. Це монумент «Сталевий солдат» на Кургані Слави в Новій Одесі, монументальні композиції «Прометей» та «Слава праці» в Миколаєві. «Сталевий солдат» – найбільша скульптура, створена Юрієм Макушиним. Її висота – 11 метрів. Хоча «Сталевий солдат» – це збірний, узагальнений образ, але автор довго над ним працював. Він переглянув багато художніх та документальних кінофільмів про війну. А потім у військовій частині побачив молодого солдата. Федір Баурчула – веселий парубок з Молдови з простим обличчям, кременний, високого зросту – 180 см, самбіст.

Юрій та Інна Макушиних, працюючи над пам'ятником, практично не виходили з майстерні.

Але під час роботи чоловік сильно застудився, потрапив до лікарні з запаленням легенів. А пам'ятник треба було відкрити вчасно, строки притискали. І дружина продовжує роботу сама. І надалі подружжя часто допомагало один одному. Багато пам'ятників створено в їх співавторстві.

Разом зі скульпторами працювали архітектори, інженери, робітники миколаївських заводів ім. 61 комунара, ЧСЗ, «Океан», «Заря». Вага готового пам'ятника склала 15 тонн. В зв'язку з тим, що на вулицях Миколаєва дуже багато дротів електромереж, вирішили перевозити скульптуру на баржі по воді. На березі кранами перевантажили пам'ятник на сталеві полозки. Від річки до кургану було встановлено рельси, по яких два військових танкових тягачі везли монумент до місця його встановлення. Свідки згадують, що на всьому шляху сталевому солдату супроводжував натовп людей, які встеляли дорогу квітами.

До Дня Перемоги у травні 1975 року відбулося урочисте відкриття меморіального комплексу. І досі цей монумент залишається одним з найвизначніших пам'ятників героям Другої світової війни. Це другий випадок створення такої великої скульптури з нержавіючої сталі після відомого твору «Робітник і колгоспниця» В.Г. Мухіної. А коли через 15 років будували ще більший пам'ятник Батьківщині-Матері у Києві, скульптор В.З. Бородай приїжджав до Ю.А. Макушина переймати досвід.

Невеликий бронзовий ескіз монументу «Сталевий солдат», подарований автором у 2005 році, займає особливе місце серед творів Юрія Макушина в Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна.

Скульптор зумів передати вольовий характер захисника рідної землі, переможний запал воїна, що піднявся в атаку і якого неможливо зупинити. Миколаївський поет Марк Лисянський присвятив вірш «Курган» Інні та Юрію Макушиным [4].

Динамічна постать воїна встановлена на високому земляному кургані заввишки майже 25 метрів. Її добре видно здалеку, від автомобільної траси. Коли їдеш на машині, серед широкого степу інколи здається, що це справжній солдат піднімається в атаку, стрімко вибігаючи на пагорб аж з-за самого горизонту. Юрій Макушин підкреслював [2] особливість полірованого нержавіючого металу, в якому віддзеркалюється навколишнє оточення, що здається нереальним. Скульптура стає частиною живої природи і сама ніби оживає, постійно змінюючись. Якщо «Сталевому солдату» встановлено на узвишші на відкритій місцевості під безмежним синім небом, то така сама за технологію та матеріалом скульптура «Прометей» і менша за розміром, і місце розташування майже з усіх боків «закрите» багатоповіркками. Таким чином, оточуюче середовище теж активно впливає на створення художнього образу. А от велику частину красивого скверу, де знаходиться пам'ятник О.С. Пушкіну, на жаль, загороджують павільйони автобусної зупинки. Цей монумент здається більш камерним. Поет наче присів на камінь і споглядає з високого берегу річки чудові краєвиди, що надихають його на

створення поетичних рядків. Робоча модель цього пам'ятника знаходиться на другому поверсі Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна біля сходів, що ведуть від парадного входу. Скульптура поета зустрічає всіх відвідувачів постійної експозиції музею, а пам'ятник – тих, хто заїжджає до міста з північного напрямку по Інгульському мосту.

Ще в дитинстві маленький Юрко з захопленням розглядав красиве видання творів Т.Г. Шевченка, читав його вірші, співав українських пісень. У селі на Алтайї жило багато переселенців з України. Тоді хлопчик не знав, що переїде на Україну та створюватиме пам'ятники Т.Г. Шевченку (в містах Башганка та Новий Буг). В алтайській школі Юрій співав пісні на вірші миколаївського поета Марка Лисянського, а переїхавши до Миколаєва, Юрій Андрійович познайомився з ним, ліпив його портрети, меморіальну дошку.

Практично всі великі пам'ятники Юрій Андрійович створював в співавторстві спочатку з дружиною Інною Вікторівною, а потім до їхнього мистецького тандему приєднався і син Віктор. Важко перелічили всі монументальні твори, до яких доклав свою руку Ю.А. Макушин. Пам'ятники воїну-визволителю у Первомайську, лейтенанту П. П. Шмідту в Очакові, десантнику К.Ф. Ольшанському в с. Ольшанському, бюсти адмірала В.О. Корнилова біля музею суднобудування та флоту, бюсти М.І. Кутузова, Ф.Ф. Ушакова, Д.Г. Багратіона, М.Б. Баркляя-де-Толлі, А.А. Головатого і М.І. Платова біля Очаківського військово-історичного музею, меморіальні дошки О.С. Пушкіну, М.М. Аркасу та іншим. Монументально-декоративні композиції знаходяться в різних місцях: «Кора» у заповіднику «Ольвія» с. Парутіно Миколаївської області, «На хвилях часу» у м. Житомир, «Святий Імре» у м. Солотвіно Закарпатської області. Пам'ятники в містах та селах встановлюються не так і часто. Набагато частіше, ніж монументальні твори, майстри створюють значно менші за розміром станкові скульптури. У пластичному доробку майстра ціла галерея портретів історичних осіб та наших сучасників, сюжетні реалістичні або більш абстраговані композиції присвячені релігійним подіям, роздумам над змістом буття та багато іншого.

У музеї серед скульптур Юрія Макушина є портрети видатних миколаївців: поета Дмитра Кременя, художника Олега Приходько тощо. Скульптура «Верещагін у Парижі» та меморіальна дошка В. В. Верещагіну також створені миколаївським майстром. Твори Юрія Макушина, які зберігаються у Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна, часто експонуються на виставках.

Митець завжди приймав активну участь у всесоюзних, республіканських і міжнародних виставках та симпозіумах-пленерах по скульптурі. А з 2000 року він починає відвідувати пленери художників-живописців та систематично показувати свої живописні полотна. В Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна зберігається велика картина «Зима і літо».

Скульптор і художник Ю.А. Макушин не обмежується лише власною творчістю. Він веде викладацьку та наукову діяльність на кафедрі дизайну в Миколаївській філії Київського Національного університету культури і мистецтв. Навесні 2020 року на території університету планують відкрити алею скульптур родини Макушиних. У видавничому центрі Національного університету кораблебудування було видано підручники «Рисунок у просторі й часі» і «Рисунок і час», над якими Юрій Андрійович та його син Віктор працювали 10 років. Презентація цих видань проходила в Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна у 2009 році.

Скульптор має велику кількість звань та нагород. З 1975 року — член Спілки художників України. З 1981 року — заслужений художник України. У 2010 році за розвиток мистецтва на Миколаївщині, збереження пам'яті видатних миколаївців нагороджений дипломом Великого Магістра скульптури від Управління культури Миколаївської облдержадміністрації та Обласної організації Спілки художників України. З 2015 року — Народний художник України. Пошана Київського міського голови «За вагомий особистий внесок у розвиток образотворчого мистецтва» була отримана у 2004 році. А 2002 року сім'я Макушиних отримала звання «Городянин року» в номінації «Мистецтво».

І якщо пам'ятники та меморіальні дошки можна побачити на вулицях міста в будь-який час, то живопис та малюнки – ні, тому що вони зберігаються у автора або в колекціях музеїв чи в приватних зібраннях, і, на жаль, нечасто потрапляють на вернісажі. Але у січні в фойє Миколаївського обласного художнього музею ім. В.В. Верещагіна експонувалася виставка станкових скульптур, графічних листів

та живописних творів Юрія Макушина. Наприкінці січня в музеї організували урочистий творчий вечір – зустріч з цією видатною людиною. Твори Юрія Макушина часто використовуються під час музейних заходів.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія Сучасної України. т.18. Київ. 2017. С.683-684.
2. Любаров, Ю. Страдание свойственно титанам : 24 января скульптору Юрию Макушину исполнилось 80 лет. Ю. Любаров. Вечерний Николаев. 2015. 27 января. (№ 10). С. 3
3. Христова Н. Юрий Макушин: жизнь в пространстве и во времени. Вечерний Николаев. 2020. 30 января. (№7). С.5
4. Чуткие струны Марка Лисянского. Автор-составитель Аров Б.Л. Николаев: Издательство Ирины Гудым, 2011. 304 с. С. 233
5. https://uk.wikipedia.org/wiki/Макушин_Юрій_Андрійович

Зорін В.В.,

провідний концертмейстер кафедри хореографії
ВП «МФ КНУКіМ», м. Миколаїв

**РОБОТА КОНЦЕРТМЕЙСТРА НА УРОКАХ ХОРЕОГРАФІЇ
ТА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОГО РЕПЕРТУАРУ**

Професійна підготовка студентів хореографів визначається специфікою практичної роботи провідного концертмейстера, яка поєднує в собі інструментально-виконавську і музично-освітню діяльність. Головна роль провідного концертмейстера на заняттях класичного, народно-сценічного, сучасного танцю полягає у посередництві між музикою і хореографією.

Робота провідного концертмейстера з майбутніми хореографами є невід’ємною частиною освітнього процесу в навчальних закладах культури і мистецтв. Концертмейстерська майстерність вимагає високого музичного виконавства, художньої культури й особливого покликання. Провідний концертмейстер повинен володіти загальною музичною обдарованістю, гарним музичним слухом, уявою, вмінням охопити образну суть і форму твору, артистизмом, здатністю образно, натхненно утілити задум автора у концертному виконанні [2]. Музичний супровід формує у студентів естетичні навички, розширює їх музичний кругозір. Задля успішної організації такого процесу навчання необхідна чітка координація спільних навчально-виховних дій педагога-хореографа та провідного концертмейстера. Тільки з позиції творчого підходу можливо втілити усі задуми, мати високу результативність у виконавській діяльності студентів хореографічних класів. При підборі музики для виконання концертмейстер повинен чітко знати термінологію хореографічних шкіл, вміти адаптуватись до рухів колективу. Провідний концертмейстер повинен ретельно відбирати музичні твори для танцювальних вправ, які зрозумілі по стилю, жанру і характеру, мати яскраву виразну мелодію, чіткий метро-ритмічний малюнок та форму.

Головним критерієм відбору музичного матеріалу є ступень художньої складності музики, що виконується. Музичні приклади повинні бути гармонічними. Для підготовки студентів старших курсів слід використовувати динамічні фрагменти музики В. Моцарта, Л. Бетховена, Ф. Шопена (вальси, ноктюрни), М. Глінки, П. Чайковського. Важливим етапом роботи концертмейстера є правильний підбір нотного матеріалу. Принцип побудови вправ при заняттях класичним танцем залишається незмінним впродовж всього періоду навчання: *plie, battement tendu, battement tendu jete, rond de jambe par terre, battement fondu, battement frappe, battement double frappe, rond de jambe en l’air, adagio, petit battement, grand battement jete*. Для того щоб урізноманітнити музичний супровід бажано використовувати модуляцію в іншу тональність. Вступ до кожної вправи можна взяти з закінчення музичного уривку (2 або 4 такта з кінця) чи скласти самому. Коли вправа закінчується, програються